

Pfas
Aansprakelijk

75.000 mensen in een straal rondom de fabriek werden uitgenodigd voor bloedonderzoek

In België moet een chemisch bedrijf voor het eerst in Europa een schadevergoeding betalen aan een gezin vanwege de uitstoot van pfas.

Chemiereus 3M moet schadevergoeding betalen

Annelies Bontjes
Brussel

Chemiereus 3M is in België door zijn knieën gegaan. Een gezin dat een kilometer van een 3M-fabriek woont, in het Vlaamse Zwijndrecht, spande een zaak aan tegen de Amerikaanse multinational. In het bloed van het stel en hun twee kinderen werd meer dan honderd keer de toegestane hoeveelheid pfas gevonden. 3M werd veroordeeld voor 'bovenmatige burenhinder' en moet een voorlopige schadevergoeding betalen van 2000 euro.

Het is voor het eerst in Europa dat het bedrijf een schadevergoeding moet uitkeren vanwege de uitstoot van pfas. Advocaat Geert Lenssens richtte zich namens het gezin tot de vrederechter, die in België optreedt bij geschillen tussen burenhinder. "Bij burenhinder gaat het niet om het vaststellen van strafbare feiten. Nu moet duidelijk worden hoe groot de straal is waarbinnen omwonenden als 'buren' kunnen worden aangemerkt. Mogelijk vallen de inwoners van Zeeland daar ook onder." Zwijndrecht ligt op een kleine twintig kilometer van de grens met Nederland.

Burenhinder is een breed begrip, legt Lenssens uit. "Voorbeelden zijn dat bijvoorbeeld de waarde van het huis is gedaald doordat het op verontreinigde grond staat of dat je angstig bent omdat er pfas in je bloed zit." Zo'n vierhonderd gezinnen hebben zich al gemeld bij actiegroep Darkwater – een burgercollectief vernoemd naar de film over de bekende advocaat Robert Billot die in de Verenigde Staten rechtszaken voerde tegen chemiebedrijf DuPont – dat 3M aansprakelijk wil stellen.

Sluipschade

Pfas is de verzamelnaam voor ruim zesduizend chemische stoffen. En dat zorgt voor een probleem, volgens de advocaat. "Met de jaren werden steeds nieuwe varianten ontwikkeld die nog niet zijn onderzocht. Zo kon pfas in zijn geheel niet worden verboden en nu zit de stof overal in."

Pfas veroorzaakt sluipschade: je hebt niet door dat je er ziek van wordt, legt emeritus professor milieuchemie en toxicologie Jacob de Boer uit. Een wetenschappelijk onderzoek toonde vorige maand nog aan: hoe hoger het pfas-gehalte

In hun bloed zat meer dan honderd keer de toegestane hoeveelheid pfas

'Een milieuvergunning is geen carte blanche om de hele buurt te vergiften'

in het bloed, hoe groter de kans dat het immuunsysteem wordt aangetaast. Bij jongeren die dicht bij de 3M-fabriek wonen, werd een hogere pfas-waarde gemeten door het Vlaamse Agentschap voor Milieu en Gezondheid. Er werden effecten op de hormonen, groei en puberteit vastgesteld.

De eerste keer dat de pfas-waarden in Zwijndrecht werden gemeten was in 2020, na werkzaamheden rond de 3M-terreinen waarbij pfas in de grond was gevonden. Professor De Boer werkte destijds mee aan het onderzoek, een kleine studie met enkele gezinnen. Het leverde zorgwekkende resultaten op, herinnert hij zich. "De norm voor pfas was 6,9 nanogram per milliliter bloed, terwijl we waarden vonden die 168 keer zo hoog lagen."

Het leidde tot de oprichting van een parlementaire onderzoekscommissie en verschillende maatregelen, waaronder het advies aan omwonenden van de 3M-fabriek om geen groenten en fruit uit eigen tuin te eten. Ook moest 3M de vervuilde grond saneren. Het bedrijf zegde vorig jaar 571 miljoen euro toe voor de sanering die binnenkort begint. Daarmee staat België aan de

vooravond van de grootste sanering ooit.

Deze week begon de Vlaamse regering een nieuw grootschalig bloedonderzoek. Ruim 75.000 mensen binnen een straal van vijf kilometer rondom de fabriek werden uitgenodigd. Het besef over de gevaren van pfas groeit, merkt advocaat Lenssens, wijzend op de negenduisend mensen die al gehoor gaven aan de oproep. Hij hoopt dat zich snel nog meer mensen melden. "Er is een risico dat de zaak verjaart. In het ongunstige geval kan dat al vanaf volgend jaar zijn."

Moreel verantwoordelijk

De advocaat hoopt dat zijn zaak leidt tot een bredere bewustwording over de verantwoordelijkheid die vervuilende chemische bedrijven dragen. "Een milieuvergunning is geen carte blanche om de hele buurt te vergiften. Bedrijven dragen een morele verantwoordelijkheid. Dat is iets wat ook in Nederland moet veranderen."

3M kan nog in beroep gaan tegen de uitspraak. Het bedrijf zegt in een reactie dat het de uitspraak van de rechtbank "analyseert om verdere acties te bepalen".

Links: Kurt Verstraete en Isabel De Bosschere wonnen de rechtszaak tegen 3M. Rechts: De 3M-fabriek in Zwijndrecht
FOTO'S KATRIJN VAN GIEL, ANP